ASOS JOURNAL
The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 13, Sayı: 167, Ağustos 2025, s. 98-109

ISSN: 2148-2489 Doi Number: http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.82682

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date *21.06.2025*

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date *29.08.2025*

Doç. Dr. Dilek ÖZÇELİK HERDEM
Gazi Üniversitesi, Müzik Bölümü
dherdem@gazi.edu.tr

Yüksek Lisans Öğrencisi Merve DURMUŞ
Gazi Üniversitesi
merve.durmus1@gazi.edu.tr
Orcid:0009-0009-8339-6031

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUMLARI

Öz

Bu araştırmanın amacı, müzik eğitimi ana bilim dalı lisans 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum düzeylerini belirlemek ve bu tutumların çeşitli demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini incelemektir. Araştırma, Türkiye'deki çeşitli üniversitelerin müzik öğretmenliği ana bilim dallarında öğrenim gören toplam 202 öğrenci (132 kadın, 70 erkek) ile yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak, Tufan ve Güdek (2008) tarafından geliştirilen "Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" ve demografik bilgi formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 26.0 programı ile analiz edilmiş; tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre, 1. sınıf öğrencilerinin mesleki tutum düzeyleri 4. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur. Üniversite değişkenine göre anlamlı farklılıklar gözlemlenmiş; özellikle Sivas Cumhuriyet Üniversitesi ve Trabzon Üniversitesi öğrencileri daha yüksek tutum puanlarına sahip olduğu görülmüştür. Cinsiyet ve mezun olunan lise türü değişkenlerine göre ise anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Elde edilen sonuçlar, önceki çalışmalarla karşılaştırılarak tartışılmış; farklı kuşakların

değerleri, eğitim programlarındaki değişiklikler ve şehirlerin sosyo-kültürel yapıları gibi etmenlerin etkili olabileceği belirtilmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının mesleki tutumlarını etkileyen faktörlerin derinlemesine incelenmesi, öğretim programlarının çağın gereklerine uygun şekilde güncellenmesi ve boylamsal çalışmalarla mesleki tutum değişimlerinin izlenmesi gerektiği önerilmiştir.

Anahtar kelimeler: Müzik, Eğitim, Müzik Eğitimi, Mesleki Tutum, Öğretmen Adayı.

ATTITUDES OF MUSIC TEACHER CANDIDATES TOWARDS MUSİC TEACHING PROFESSION

Abstract

The purpose of this study is to determine the attitude levels of 1st and 4th year undergraduate students of music education department towards the music teaching profession and to examine whether these attitudes differ according to various demographic variables. The study was conducted with a total of 202 students (132 female, 70 male) studying in music teaching departments of various universities in Türkiye. The "Attitude Scale Towards Music Teaching Profession" developed by Tufan and Güdek (2008) and demographic information form were used as data collection tools. The obtained data were analyzed with SPSS 26.0 program; in addition to descriptive statistics, independent sample t-test and one-way analysis of variance (ANOVA) were applied. According to the research findings, the professional attitude levels of 1st year students were found to be higher than 4th year students. Significant differences were observed according to the university variable; in particular, students from Sivas Cumhuriyet University and Trabzon University were found to have higher attitude scores.. No significant difference was found according to the variables of gender and type of high school graduated. The results obtained were discussed by comparing them with previous studies; it was stated that factors such as the values of different generations, changes in educational programs and socio-cultural structures of cities could be effective. As a result of the research, it was suggested that the factors affecting the professional attitudes of teacher candidates should be examined in depth, educational programs should be updated in accordance with the requirements of the age and professional attitude changes should be monitored with longitudinal studies.

Keywords: Music, Education, Music Education, Professional Attitude, Teacher Candidate.

GİRİŞ

Eğitim sistemlerinin temel yapı taşlarından biri olan öğretmenler, yalnızca bilgi aktarıcıları değil; aynı zamanda bireylerin bilişsel, duyuşsal ve toplumsal gelişiminde belirleyici rol üstlenen rehberlerdir. Öğretmenlik mesleği, çok yönlü sorumluluklar barındıran ve yüksek düzeyde mesleki bağlılık gerektiren bir meslek alanıdır. Bu bağlamda, öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumları, eğitim sürecinde edindikleri bilgi ve becerilerin meslek hayatına yansıma biçimini doğrudan etkileyen önemli bir değişkendir. Mesleki tutum, bireyin mesleğine yönelik geliştirdiği duygu, düşünce ve davranışsal eğilimleri kapsayan çok boyutlu bir yapıdır.

Bu eğilimler, öğretmenin mesleki doyumunu, motivasyonunu, sorumluluk bilincini ve dolayısıyla mesleki performansını belirleme potansiyeline sahiptir. Özellikle sanat eğitimi alanında görev alacak öğretmenlerin mesleki tutumları, eğitimin niteliğini belirleyen temel unsurlar arasında yer almaktadır. Müzik öğretmenliği, sadece müziksel bilgi ve becerilerin aktarımını değil; aynı zamanda öğrencilerin sanatsal duyarlılık, yaratıcılık ve estetik gelişimlerini desteklemeyi amaçlayan özgün bir meslek alanıdır. Bu yönüyle müzik öğretmenlerinin mesleğe ilişkin tutumları, öğrencilerin müzikle kurduğu ilişkiyi ve sanata yönelik ilgisini doğrudan etkileyebilmektedir. Dolayısıyla, müzik öğretmeni adaylarının mesleki tutum düzeylerinin belirlenmesi ve bu tutumları etkileyen değişkenlerin incelenmesi hem öğretmen yetiştirme sürecine hem de müzik eğitiminin kalitesine katkı sağlayacak bilimsel verilerin elde edilmesi açısından önem arz etmektedir.

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Tutum ve Mesleki Tutum

Tutum kavramına yönelik literatürde birçok tanım bulunmaktadır. Eagly ve Chaiken (1993), tutumu; bireyin bir nesneye ya da duruma karşı belli bir beğeni ya da hoşnutsuzluk düzeyine dayalı olarak geliştirdiği psikolojik eğilim şeklinde tanımlamaktadır. İnceoğlu'na (2011) göre tutum; bireyin sahip olduğu bilgi, duygu, deneyim ve güdülere dayanarak, kendisine ya da çevresindeki herhangi bir nesne, olay ya da toplumsal konuya yönelik geliştirdiği zihinsel, duyuşsal ve davranışsal eğilimler bütünüdür. Kabakulak'a (2018) göre ise tutum kavramı, bireyin çevresindeki bir canlıya ya da cansız bir varlığa yönelik olarak geliştirdiği tepki verme eğilimini ifade etmektedir. Özetle tutum; bireyin geçmiş deneyimleri, bilgileri, duyguları ve güdüleri doğrultusunda, bir nesneye, olaya ya da duruma karşı geliştirdiği düşünsel, duygusal ve davranışsal bir yönelim biçimidir. Bu yönelim, kişinin çevresindeki unsurlara karşı olumlu ya da olumsuz tepkiler vermesine neden olan temel bir psikolojik eğilim olarak değerlendirilebilir.

Güney (2009), tutumların doğuştan gelmediğini, sonradan öğrenildiğini belirtmiştir. Tutumların oluşmasında etkili olan faktörleri ise şu şekilde sıralamıştır;

- Bilişsel ve zihinsel etmenler
- Fizyolojik unsurlar
- Aile etkisi
- Tutum geliştirilen nesneyle yaşanan bireysel deneyimler
- Akran çevresinin rolü
- Kişisel özelliklerin etkisi
- Kitle iletişim araçlarının etkisi
- Sosyal sınıf ve sosyo-ekonomik koşullar
- Kişinin dahil olduğu gruplar (akt. Çelen, 2014)

Tutumlar sonradan oluştuğu gibi süreç içerisinde değişime de uğrayabilirler. Edinilen yeni bilgiler, yaşantılar, sosyal etkileşimler, tutumun işlevsellik durumu ve bireyin davranışları ile tutumları arasındaki çelişki tutumların değişmesine yol açabilir.

Mesleki tutum, kişinin mesleğine yönelik duygu, düşünce ve davranışlarından -kısaca eğilimlerinden- oluşan çok boyutlu bir yapıdır. Bu tutum, bireyin işine yönelik motivasyonunu ve sorumluluk bilincini etkilediğinden ötürü kişinin mesleki başarısını da doğrudan etkileyebilecek güce sahiptir.

2.2 Öğretmenlik Mesleği ve Mesleğe Yönelik Tutum

Öğretmenlik, bireylerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişim süreçlerinde rol alan; kültürel değerlerin aktarılmasında ve toplumun şekillendirilmesinde önemli etkiye sahip bir meslektir. Birçok insanla doğrudan ilişki kurmayı gerektiren bu meslek yalnızca bilgi aktarımından ibaret değildir. Öğrencilerin karakter gelişimlerini, değer yargılarını ve hayata bakış açılarını etkileyebilen bir güce sahiptir. Öğretmenlik, bu yönüyle bilgi aktarımından çok "rehberlik" ve "model olma" gibi sorumlulukları da içeren bir meslek olarak tanımlanabilir.

Öğretmenlik mesleği, yüksek düzeyde etik sorumluluk, sabır, iletişim becerisi ve özveri gerektirir. Bu nedenle, mesleki yeterliliklerin yanı sıra mesleğe karşı olumlu bir tutum geliştirilmesi büyük önem taşır. Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları hem eğitim süreçlerini hem de ileride sergileyecekleri öğretmenlik davranışlarını doğrudan etkileyen bir faktördür. Mesleki tutumları olumlu yönde gelişmiş bireyler, öğretmenlik mesleğini daha istekli, yaratıcı ve sorumluluk bilinciyle icra ederken; olumsuz tutumlar ise mesleki doyumun ve başarı düzeyinin düşmesine neden olabilmektedir.

Toplumsal değişimlerin hızlandığı günümüzde öğretmenin rolü de dönüşmektedir. Artık öğretmenler yalnızca bilgiyi aktaran değil, aynı zamanda öğrencilere eleştirel düşünme, problem çözme, iş birliği yapma ve duygusal farkındalık gibi 21. yüzyıl becerilerini kazandıran rehberler konumundadır. Bu değişim, öğretmenlik mesleğine olan bakış açısının güncellenmesini ve öğretmen adaylarının bu mesleği sadece bir iş olarak değil, topluma hizmet olarak görmelerini, dolayısıyla mesleklerine yönelik olumlu tutum sergilemelerini gerekli kılmaktadır.

Tutumlar zamanla olumlu yönde değişebileceği gibi olumsuz yönde de değişebilirler. Kuyumcu ve Kaya (2020) öğretmenin meslekte geçirdiği süre, medeni durumundaki değişiklikler, görev yaptığı öğrenci grubunun özellikleri, okulun coğrafi konumu ile ekonomik ve kültürel düzeyi gibi sonradan ortaya çıkan çeşitli etkenlerin, öğretmenin sahip olduğu tutumlar üzerinde belirleyici olabileceğini ifade etmişlerdir.

Öğretmenlik mesleği hem bireysel hem de toplumsal boyutta derin etkiler yaratan, büyük sorumluluklar içeren ve güçlü bir mesleki aidiyet gerektiren bir alandır. Bu bağlamda, öğretmen adaylarının mesleki tutumlarını şekillendiren etkenlerin belirlenmesi ve bu tutumların olumlu yönde desteklenmesi, nitelikli öğretmen yetiştirme sürecinin en temel adımlarından biridir.

2.3 Müzik Öğretmenliği Özelinde Mesleki Tutum

Mesleki tutum, öğretmenin mesleğine yönelik ilgisini, sorumluluğunu, öğrenciyle kurduğu ilişkiyi ve mesleki gelişimini sürdürme isteğini yansıtan önemli bir göstergedir. Müzik öğretmeninin mesleki tutumunun yüksek olması öğrencilerin gelişimleri için önem arz etmektedir. Müzik öğretmenliği, sadece teorik bilginin aktarımı ve bir eser seslendirmenin ötesinde; öğrencilerin sanatsal, duygusal ve kültürel gelişimini hedefleyen, bu sürece rehberlik eden bir meslektir. Tufan ve Güdek'e (2008) göre müzik öğretmenliği, bireylerin ve toplumun gelişimine katkı sağlamanın yanı sıra, müziğin kültürel bir değer olarak korunması ve aktarılmasında da önemli bir rol üstlenmektedir. Rohwer ve Henry (2004), müzik öğretmenlerinin sanata duyarlı, hayal gücü geniş, yeniliklere açık, meraklı ve yaratıcı bireyler

olması gerektiğini belirtmiştir (akt. Çevik Kılıç, 2017). Bu sebeple müzik öğretmeninin mesleğine karşı sergilediği tutum, eğitim sürecinin verimliliğinde etkili bir rol oynamaktadır.

Müzik öğretmenlerinin olumlu mesleki tutum geliştirmeleri hem kendi mesleki doyumlarını artırmakta hem de öğrencilerin sanata yönelik farkındalıklarını ve ilgilerini olumlu yönde etkilemektedir. Özellikle müzik gibi performans merkezli, yetenek gelişiminin söz konusu olduğu, yaratıcı ve ifade gücü yüksek bir alanda öğretmenin motivasyonu ve içtenliği, öğrencilerin öğrenme sürecine katılımını büyük ölçüde belirler. Bu nedenle, öğretmen adaylarının daha üniversite yıllarından itibaren mesleğe karşı olumlu bir bakış açısı geliştirmesi büyük önem taşır.

Mesleki tutum, sabit bir özellik değildir. Zamanla çevresel koşulların, okul ortamının, mesleki destek sistemlerinin ve toplumsal değerlerin etkisiyle değişebilir. Bu nedenle müzik öğretmenlerinin tutumlarını destekleyecek uygulamalara, hizmet içi eğitimlere ve mesleki gelişim fırsatlarına yer verilmesi gereklidir. Ayrıca müzik öğretmenliği eğitimi sırasında, mesleki aidiyet duygusunu güçlendirecek içeriklerin ve deneyimlerin kazandırılması, olumlu tutumların oluşmasına katkı sağlayacaktır.

Tufan ve Güdek'e (2008) göre, nitelikli müzik öğretmenlerinin yetişmesinde bireylerin kişilik özellikleri ve mesleğe karşı geliştirdikleri tutumlar belirleyici bir rol oynamaktadır. Müzik öğretmenliği mesleğini, alanın gerekliliklerini tanıyarak bilinçli bir şekilde tercih etmek hem öğretmen niteliğini hem de genel anlamda müzik eğitiminin kalitesini artıracaktır.

Sonuç olarak, müzik öğretmenliğinde mesleki tutum, yalnızca bireysel bir eğilim değil; eğitimin kalitesini ve öğrencilerin sanatsal gelişimini etkileyen temel bir faktördür. Bu nedenle, müzik öğretmenlerinin mesleğe yönelik bağlılıklarını destekleyecek eğitimsel ve yapısal düzenlemeler, sanat eğitiminin başarısı açısından vazgeçilmezdir.

Müzik öğretmenliği, tüm öğretmenlik alanlarında olduğu gibi yüksek düzeyde mesleki tutum gerektiren bir meslektir. Ancak süreç içerisinde öğrencilerin sınıf düzeyleri ilerledikçe mesleki tutumlarında bir azalma gözlemlenmiştir. Bu araştırma, söz konusu durumu ele alarak alanyazına katkı sunması açısından önem taşımaktadır.

Bu araştırmanın amacı, müzik eğitimi ana bilim dalı lisans 1 ve lisans 4 öğrencilerinin mesleki tutum düzeylerini tespit etmek, aralarında bir ilişki olup olmadığını belirlemektir.

2.4 Araştırma Soruları

1. Müzik öğretmenliği öğrencilerinin mesleki tutumları genel olarak ne düzeydedir?
2. Müzik öğretmenliği öğrencilerinin mesleki tutumları, sınıf düzeyi değişkenine göre nasıl bir görünüm sergilemektedir?
3. Müzik öğretmenliği öğrencilerinin mesleki tutumları, üniversite değişkenine göre nasıl bir görünüm sergilemektedir?
4. Müzik öğretmenliği öğrencilerinin mesleki tutumları, cinsiyet değişkenine göre nasıl bir görünüm sergilemektedir?
5. Müzik öğretmenliği öğrencilerinin mesleki tutumları, mezun olunan lise türü değişkenine göre nasıl bir görünüm sergilemektedir?

YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, müzik öğretmeni adaylarının mesleki tutumlarını incelemek amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma nicel bir çalışma olup ilişkisel tarama modeline dayanmaktadır. İlişkisel tarama modeli, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını belirlemeyi amaçlayan tarama yaklaşımına denir. İlişkisel tarama modelinde, değişkenlerin birlikte değişip değişmediği; değişme varsa bunun nasıl olduğu saptanmaya çalışılır (Karasar, 2011).

3.2 Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Türkiye'de farklı üniversitelerin müzik öğretmenliği ana bilim dallarında öğrenim gören toplam 202 öğrenci (kadın = 132, erkek = 70) oluşturmuştur. Katılımcıların sınıf düzeyleri, cinsiyetleri, mezun oldukları lise türleri ve öğrenim gördükleri üniversitelere göre dağılımları belirlenmiştir.

Tablo 1.

Demografik Değişkenlere Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

		n	%
Hangi kademede (sınıfta) öğrenim görmektesiniz?	1.Sınıf	113	55,9
	4. Sınıf	89	44,1
Okuduğunuz Üniversitenin Adı	Gazi Üniversitesi	75	37,1
	Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi	49	24,3
	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	47	23,3
	Trabzon Üniversitesi	31	15,3
Cinsiyet	Kadın	132	65,3
	Erkek	70	34,7
Mezun olduğunuz lisenin türü nedir?	Güzel Sanatlar Lisesi / Konservatuar	80	39,6
	Diğer	122	60,4
Müzik öğretmenliği bölümünü seçme nedeniniz nedir?	Müzik öğretmeni olmak istiyorum	136	67,3
	Diğer müzik bölümlerine göre daha fazla mesleki avantajının olması	101	50,0
	Üniversite sınav puanımın diğer bölümlere (müzik dışı) yetmemesi	5	2,5
	Yetenek sınav puanımın diğer müzik bölümlerine (konservatuar, güzel sanatlar fakültesi vb.) yetmemesi	5	2,5
	Çevre baskısı	7	3,5
	Diğer	18	8,9

Çalışmaya katılan toplam 202 öğrencinin demografik özellikleri incelenmiştir. Katılımcıların %55,9'u (n = 113) 1. sınıf, %44,1'i (n = 89) ise 4. sınıf öğrencisidir. En fazla katılım Gazi Üniversitesi'nden (n = 75, %37,1) sağlanırken, bunu Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi (n = 49, %24,3), Sivas Cumhuriyet Üniversitesi (n = 47, %23,3) ve Trabzon Üniversitesi (n = 31, %15,3) takip etmiştir.

Cinsiyet dağılımı incelendiğinde, örneklemin %65,3'ü kadın (n = 132) ve %34,7'si erkek (n = 70) olarak belirlenmiştir. Lise türü açısından katılımcıların %39,6'sı (n = 80) Güzel

Sanatlar Lisesi veya Konservatuar mezunu iken, %60,4'ü (n = 122) diğer lise türlerinden mezun olmuştur.

Müzik öğretmenliği bölümünü tercih etme nedenlerinde en fazla katılımcı müzik öğretmeni olmak istediğini (n = 136, %67,3) belirtmiştir. Bunun yanı sıra diğer müzik bölümlerine göre daha fazla mesleki avantaj sağladığını düşünenler (n = 101, %50,0) ikinci sırada yer almıştır. Diğer nedenler arasında üniversite veya yetenek sınav puanının yeterli olmaması (n = 5, %2,5), çevre baskısı (n = 7, %3,5) ve başka nedenler (n = 18, %8,9) belirtilmiştir.

3.3 Veri Toplama Aracı

Verilerin toplanmasında Tufan ve Güdek'in (2008) hazırlamış olduğu Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği ve Demografik Bilgiler Formu kullanılmıştır. Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (Tufan ve Güdek, 2008) "Kuvvetle katılırım, katılırım, kararsızım, katılmam ve asla katılmam" seçeneklerini içeren beşli likert tipi bir ölçek olup sevgi/adanmışlık ve değer alt boyutlarını içermektedir.

Ölçeğin güvenirliği Cronbach's Alpha katsayısı ile değerlendirilmiş olup değerlerin 0,870 ile 0,931 arasında değiştiği ve ölçeğin yüksek iç tutarlılığa sahip olduğu görülmüştür (Tablo 1).

Tablo 2.

Ölçeğe Ait Çarpıklık, Basıklık ve Güvenirlik (Cronbach's Alpha) Değerleri

	n	Çarpıklık	Basıklık	Cronbach's Alpha
Sevgi/Adanmışlık	202	-1,379	2,916	0,878
Değer	202	-0,424	0,085	0,870
Müzik Öğretmenliği Tutum Ölçeği	202	-0,956	1,510	0,931

3.4 Verilerin Analizi

Verilerin analizinde öncelikle tanımlayıcı istatistikler (ortalama, standart sapma, minimum, maksimum) hesaplanmıştır (Tablo 3). Ölçeklerin normalliği çarpıklık ve basıklık değerleri ile değerlendirilmiş ve değerlerin kabul edilebilir aralıkta olduğu görülmüştür (Tablo 1).

Güvenirlik analizinde, ölçeklerin iç tutarlılık katsayıları Cronbach's Alpha ile hesaplanmıştır. Müzik Öğretmenliği Tutum Ölçeği (α = 0,931) çok yüksek güvenirlik düzeyine sahiptir. Alt boyutlarda ise Sevgi/Adanmışlık (α = 0,878) ve Değer (α = 0,870) boyutlarının güvenirlik değerleri yüksek düzeydedir.

Demografik değişkenlere göre gruplar arası farkları incelemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Sınıf düzeyi (1. ve 4. sınıf) ve cinsiyet değişkenlerine göre t-testi, üniversite değişkenine göre ise ANOVA testi yapılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir. ANOVA testinde anlamlı farklılık bulunan değişkenlerde farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey HSD post hoc testi uygulanmıştır.

Tüm istatistiksel analizler için SPSS 26.0 paket programı kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 3.

Ölçeğe Ait Tanımlayıcı İstatistikler (Ortalama, Standart Sapma, Minimum, Maksimum)

Ölçek	n	Minimum	Maximum	ort.	ss
Sevgi/Adanmışlık	202	12	50	42,49	6,77
Değer	202	11	45	33,86	6,75
Müzik Öğretmenliği Tutum Ölçeği	202	23	95	76,35	12,99

Müzik Öğretmenliği Tutum Ölçeği (ort. = 76,35, ss = 12,99) genel olarak en yüksek ortalama değere sahip olmuştur. Alt boyutlar incelendiğinde, Sevgi/Adanmışlık alt boyutunda ortalama puan 42,49 (ss = 6,77), Değer alt boyutunda 33,86 (ss = 6,75) olarak belirlenmiştir.

Tablo 4.

Sınıf Düzeyine Göre Ölçek Puanlarının Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

Ölçek	Hangi kademede (sınıfta) öğrenim görmektesiniz?	n	ort.	ss	t	p
Sevgi/Adanmışlık	1.Sınıf	113	43,60	6,07	2,682	**0,008***
	4. Sınıf	89	41,07	7,35		
Değer	1.Sınıf	113	34,88	6,49	2,458	**0,015***
	4. Sınıf	89	32,56	6,88		
Müzik Öğretmenliği Tutum Ölçeği	1.Sınıf	113	78,49	12,05	2,678	**0,008***
	4. Sınıf	89	73,63	13,69		

*p < 0,05

Tablo 4'te, araştırmada sınıf düzeyine göre ölçek puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Sevgi/Adanmışlık alt boyutunda 1. sınıf öğrencilerinin puan ortalaması (ort. = 43,60, ss = 6,07) 4. sınıf öğrencilerine göre (ort. = 41,07, ss = 7,35) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur (t = 2,682, p = 0,008).

Benzer şekilde, Değer alt boyutunda da 1. sınıf öğrencilerinin puanı (ort. = 34,88, ss = 6,49) 4. sınıfa göre (ort. = 32,56, ss = 6,88) anlamlı derecede daha yüksektir (t = 2,458, p = 0,015). Müzik Öğretmenliği Tutum Ölçeği puanları da 1. sınıf öğrencilerinde (ort. = 78,49, ss = 12,05) 4. sınıf öğrencilerinden (ort. = 73,63, ss = 13,69) anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur (t = 2,678, p = 0,008).

Tablo 5.

Üniversite Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Ölçekler	Okuduğunuz Üniversitenin Adı	n	ort.	ss	F	p	Post Hoc Tukey
Sevgi/Adanmışlık	Gazi Üniversitesi	75	41,56	6,64	2,907	**0,036***	1<3
	Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi	49	41,47	7,82			

	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	47	44,89	4,84			
	Trabzon Üniversitesi	31	42,68	7,17			
Değer	Gazi Üniversitesi	75	32,77	5,84	5,916	**0,001***	1<3
	Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi	49	32,16	7,29			2<3
	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	47	37,19	6,07			
	Trabzon Üniversitesi	31	34,13	7,38			
Müzik Öğretmenliği Tutum Ölçeği	Gazi Üniversitesi	75	74,33	11,89	4,620	**0,004***	1<3
	Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi	49	73,63	14,65			2<3
	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	47	82,09	10,49			
	Trabzon Üniversitesi	31	76,81	13,99			

*p < 0,05

Tablo 5'te öğretmen adaylarının üniversite değişkenine göre ölçek puanlarında anlamlı farklılıkların bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.

Sevgi/Adanmışlık alt boyutunda gruplar arasında anlamlı farklılık saptanmıştır (F = 2,907, p = 0,036). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerinin ortalama puanı (ort. = 44,89, ss = 4,84), Gazi Üniversitesi (ort. = 41,56, ss = 6,64) ve Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi (ort. = 41,47, ss = 7,82) öğrencilerine göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Post hoc Tukey testi sonuçlarına göre, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi öğrencileri 1. ve 2. grup öğrencilerine göre daha yüksek puan almıştır.

Değer alt boyutunda da gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (F = 5,916, p = 0,001). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerinin ortalama puanı (ort. = 37,19, ss = 6,07), Gazi Üniversitesi (ort. = 32,77, ss = 5,84) ve Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi (ort. = 32,16, ss = 7,29) öğrencilerine göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca Trabzon Üniversitesi öğrencilerinin ortalama puanı 34,13 (ss = 7,38) olarak belirlenmiş olup, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerinin puanları bu gruba göre de daha yüksektir. Post hoc analiz sonuçlarına göre hem Gazi Üniversitesi hem Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi öğrencilerinin puanları Sivas Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerine göre anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur.

Müzik Öğretmenliği Tutum Ölçeği puanlarında da gruplar arasında anlamlı farklılık saptanmıştır (F = 4,620, p = 0,004). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerinin ortalama puanı (ort. = 82,09, ss = 10,49), Gazi Üniversitesi (ort. = 74,33, ss = 11,89) ve Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi (ort. = 73,63, ss = 14,65) öğrencilerine göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Trabzon Üniversitesi öğrencilerinin ortalama puanı ise 76,81 (ss = 13,99) olarak belirlenmiştir. Post hoc Tukey testi sonuçlarına göre Sivas Cumhuriyet Üniversitesi öğrencileri, Gazi Üniversitesi ve Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi öğrencilerine göre anlamlı olarak daha yüksek tutum puanı almıştır.

Tablo 6.

Cinsiyete Göre Ölçek Puanlarının Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

Ölçek	Cinsiyet	n	ort.	ss	t	p
Sevgi/Adanmışlık	Kadın	132	42,83	6,50	0,982	0,327
	Erkek	70	41,84	7,26		
Değer	Kadın	132	34,09	6,62	0,663	0,508
	Erkek	70	33,43	7,02		
Müzik Öğretmenliği Tutum Ölçeği	Kadın	132	76,92	12,62	0,856	0,393
	Erkek	70	75,27	13,69		

*p < 0,05

Tablo 6'da öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre ölçek puanlarında anlamlı farklılıkların bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Sevgi/Adanmışlık, Değer ve Müzik Öğretmenliği Tutum Ölçeği alt boyutlarında ise cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark saptanmamıştır (p > 0,05).

Tablo 7.

Lise Türüne Göre Ölçek Puanlarının Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

Ölçek	Mezun olduğunuz lisenin türü nedir?	n	ort.	ss	t	p
Sevgi/Adanmışlık	Güzel Sanatlar Lisesi / Konservatuar	80	42,35	6,65	-0,229	0,819
	Diğer	122	42,57	6,87		
Değer	Güzel Sanatlar Lisesi / Konservatuar	80	33,74	6,37	-0,211	0,833
	Diğer	122	33,94	7,01		
Müzik Öğretmenliği Tutum Ölçeği	Güzel Sanatlar Lisesi / Konservatuar	80	76,09	12,53	-0,229	0,819
	Diğer	122	76,52	13,33		

*p < 0,05

Tablo 7'de öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türüne göre ölçek puanlarında anlamlı farklılıkların bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır.

Sevgi/Adanmışlık, Değer ve Müzik Öğretmenliği Tutum Ölçeği alt boyutlarında lise türüne göre anlamlı bir fark saptanmamıştır (p > 0,05).

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Müzik öğretmeni adaylarının mesleki tutum düzeyleri belirlenmiş; sınıf düzeyi, üniversite, cinsiyet ve mezun olunan lise türü ile arasındaki ilişki incelenmiştir.

Sınıf düzeyine göre elde edilen veriler incelendiğinde 1. sınıf öğrencilerinin tutum düzeylerinin her bir alt boyutta daha yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 4). Çiçek Sağlam'ın (2008) yapmış olduğu çalışmada sınıf düzeyi arttıkça olumlu mesleki tutumun arttığı belirlenmiştir. Bulut'un (2011) yapmış olduğu çalışmada ise sınıf değişkenine göre anlamlı bir

farklılık oluşmadığı tespit edilmiştir. Bu durum, sözü edilen araştırmaların üzerinden 10 yıldan uzun bir süre geçmesiyle ilişkilendirilebilir. Bu 10 senelik süreçte eğitim programında değişikliklerin yaşanmasının yanı sıra, müzik öğretmeni adayı olarak yeni bir nesil gelmiştir.

Üniversite değişkenine göre öğretmen adaylarının ölçek puanları incelendiğinde; hem Müzik Öğretmenliği Tutum Ölçeği genel puanında hem de "sevgi/adanmışlık" ve "değer" alt boyutlarında Sivas Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerinin ortalamalarının, diğer üniversitelerdeki öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 5). İkinci sırada ise Trabzon Üniversitesi yer almaktadır. Bu farklılığın, Sivas ve Trabzon gibi şehirlerin Ankara kadar gelişmiş metropol yapısına sahip olmaması ve bu illerde sahne müzisyenliği gibi alternatif kariyer olanaklarının daha sınırlı olmasıyla ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Cinsiyet değişkenine göre elde edilen ölçek puanları incelendiğinde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür (Tablo 6). Sonsel ve Özkaradiğin'in (2023) yapmış oldukları çalışmada da müzik öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Çiçek Sağlam (2008) ve Bulut'un (2011) yapmış olduğu araştırmalarda ise kız öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Sonsel ve Özkaradiğin (2023), bu durumu; örneklem gruplarında yer alan öğrencilerin farklı kuşaklara ait olması, öğrenim gördükleri şehirlerin coğrafi koşullarının farklılık göstermesi ile iki araştırmalar arasında uzun bir zaman farkının bulunması gibi etkenlerle açıklamışlardır.

Mezun olunan lise türü değişkenine göre elde edilen veriler incelendiğinde ise anlamlı farklılıklar olmadığı görülmüştür (Tablo 7). Sonsel ve Özkaradiğin'in (2023) yapmış oldukları çalışmada da aynı sonuç elde edilmiştir.

Öneriler

Müzik öğretmeni adayları için sınıf düzeyi ilerledikçe mesleki tutumun düşmesine sebep olan faktörler araştırılabilir.

Eğer mesleki tutumdaki gerilemede, öğretmen adaylarının ait olduğu kuşağın özellikleri etkili bir unsur olarak görülüyorsa, müzik öğretmenliği lisans programlarının içerik ve yöntem açısından çağın gereklerine uygun biçimde güncellenmesi gerekmektedir. Zira günümüz öğretmen adayları, kendilerinden farklı değer ve öğrenme biçimlerine sahip yeni kuşak öğrencilere rehberlik edeceklerdir. Bu bağlamda, hem öğretim programlarının yeni nesil öğretmen adaylarının beklenti ve ihtiyaçlarına yanıt verecek şekilde tasarlanması hem de mevcut öğretmenlerin, çağın öğrencileriyle etkili iletişim kurabilecek donanımlara sahip olması önem arz etmektedir.

Üniversite sürecinde öğretmen adaylarının mesleki motivasyonlarını yüksek tutacak eğitimsel içerikler ve etkinlikler programlara eklenebilir.

Öğretmen adaylarının mesleki tutumlarındaki değişimlerde öğretim programlarının etkili bir faktör olup olmadığını ortaya koymak amacıyla, öğretim programlarında yapılan değişikliklerle paralel olarak boylamsal araştırmalar yürütülmesi önerilebilir. Bu araştırmalar, yalnızca mesleki tutuma yönelik değil, aynı zamanda öğretmen adaylarının akademik yeterlilik düzeylerini ölçmeye yönelik olarak da tasarlanabilir. Böylece, öğretim programlarının hem mesleki tutum hem de akademik kazanımlar açısından ne derece etkili olduğu bilimsel verilerle değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

Bulut, D. (2011). Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31 (3, 651-674.

Çelen, A. (2014). 6. ve 7. Sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarının incelenmesi (Malatya örneği). Yayınlanmış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Çevik Kılıç, D. B. (2017). Türkiye'deki Müzik Öğretmenlerin Kişilikleri ve İş Tatminleri. Kastamonu Eğitim Dergisi, 25(1), 435-454.

Çiçek Sağlam, A. (2008). Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 5(1): 59-69.

Eagly, A. H. & Chaiken, S. (2007). The advantages of an inclusive definition of attitude. *Social Cognition, Special Issue: What is an Attitude*?, 25(5), 582-602. 10.1521/soco.2007.25.5.582

Güney, S. (2009). *Sosyal psikoloji*. Nobel.

İnceoğlu, M. (2011). *Tutum Algı İletişim*. (6.baskı). Ankara: Siyasal.

Kabakulak, A. (2018). *Kişilik özelliklerinin mesleki tutum ve iş doyumuna etkisi: turist rehberleri üzerinde bir araştırma*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karasar, N. (2011). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Nobel Yayınları.

Kuyumcu, E., Kaya, H.İ. (2020). Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum ve Görüşlerinin İncelenmesi. *e- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 333-366. doi:10.30900/kafkasegt.766974

Sonsel, Ö. B., & Sivri Özkaradiğin, B. (2023). Müzik öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education,* 12(1):159-168

Tufan, E. & Güdek, B. (2008). Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1). 25-40.